

ΕΙΣ ΑΓΩΓΗ ΣΤΟ
ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

Οι ρίζες του δράματος

Σύνθετη ποιητική δημιουργία

Το δράμα, το έπος και η λυρική ποίηση = αρχαίος ελληνικός ποιητικός λόγος.

Δράμα: θεατρικό είδος.

Περιλάμβανε το λόγο, τη μουσική και την όρχηση (κίνηση).

Δράμα: δρώμενον (από το ρήμα δράω-δρῶ = πράττω, κάνω κάτι).

Η προέλευση του δράματος

Προέλευση: λατρευτικές εορτές του Διονύσου, του θεού της αμπέλου και του οίνου.

Γνωρίσματα: η έκσταση, η ταύτιση του ανθρώπου με το θεό Διόνυσο.

Στοιχεία από τη διονυσιακή λατρεία: Η μεταμφίηση με δέρματα ζώων και το βάψιμο του προσώπου.

Η τραγωδία

Πιθανή προέλευση από τον διθύραμβο (διονυσιακό άσμα).

Πιθανές ετυμολογίες

1. Τράγων ᾠδή.
2. Χορικό άσμα σε διαγωνισμό με έπαθλο έναν τράγο.

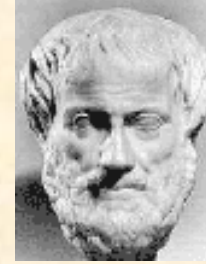
Αρίων (6ος π.Χ. αι.): Ο διαμορφωτής του διθυράμβου.

Θέσπης: Ο ευρετής της τραγωδίας. Δίνει στην τραγωδία την τελική της μορφή.

Αριστοτέλης: Συνδέει την τραγωδία με τον διθύραμβο, ένα τραγούδι που τραγουδούσαν οι πρώτοι τραγουδιστές του χορού.

Ορισμός της τραγωδίας

(Αριστοτέλους Ποιητική)

Ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.

Απομίμηση - δημιουργική αναπαράσταση αξιόλογης πράξης με ολοκληρωμένη υπόθεση (με αρχή, μέση, τέλος).

Σημαντικῆς ἐκτασης μέγεθος τέτοιο που δίνει δυνατότητα πλήρους εποπτείας στους θεατές.

Τα 'ἡδύσματα' κατανέμονται στο ἔργο σε συγκεκριμένα σημεία.

Μέσα από το ἔλεος προς τον ἥρωα και το φόβο για τα παθήματά του, οι θεατές οδηγούνται στην κάθαρση, τη λύτρωση και την ανακούφιση στο τέλος.

Τα 'ἡδύσματα' του λόγου - τα στολίδια: ρυθμός, αρμονία, μελωδία, ὄρχηση.

Τα γεγονότα δεν εἶναι αντικείμενα αφήγησης, ἀλλὰ δράσης σε ἀντίθεση με τα ἄλλα εἶδη του ποιητικοῦ λόγου.

Η έννοια του τραγικού

Τ
Ρ
Α
Γ
Ι
Κ
Ο
Τ
Η
Τ
Α

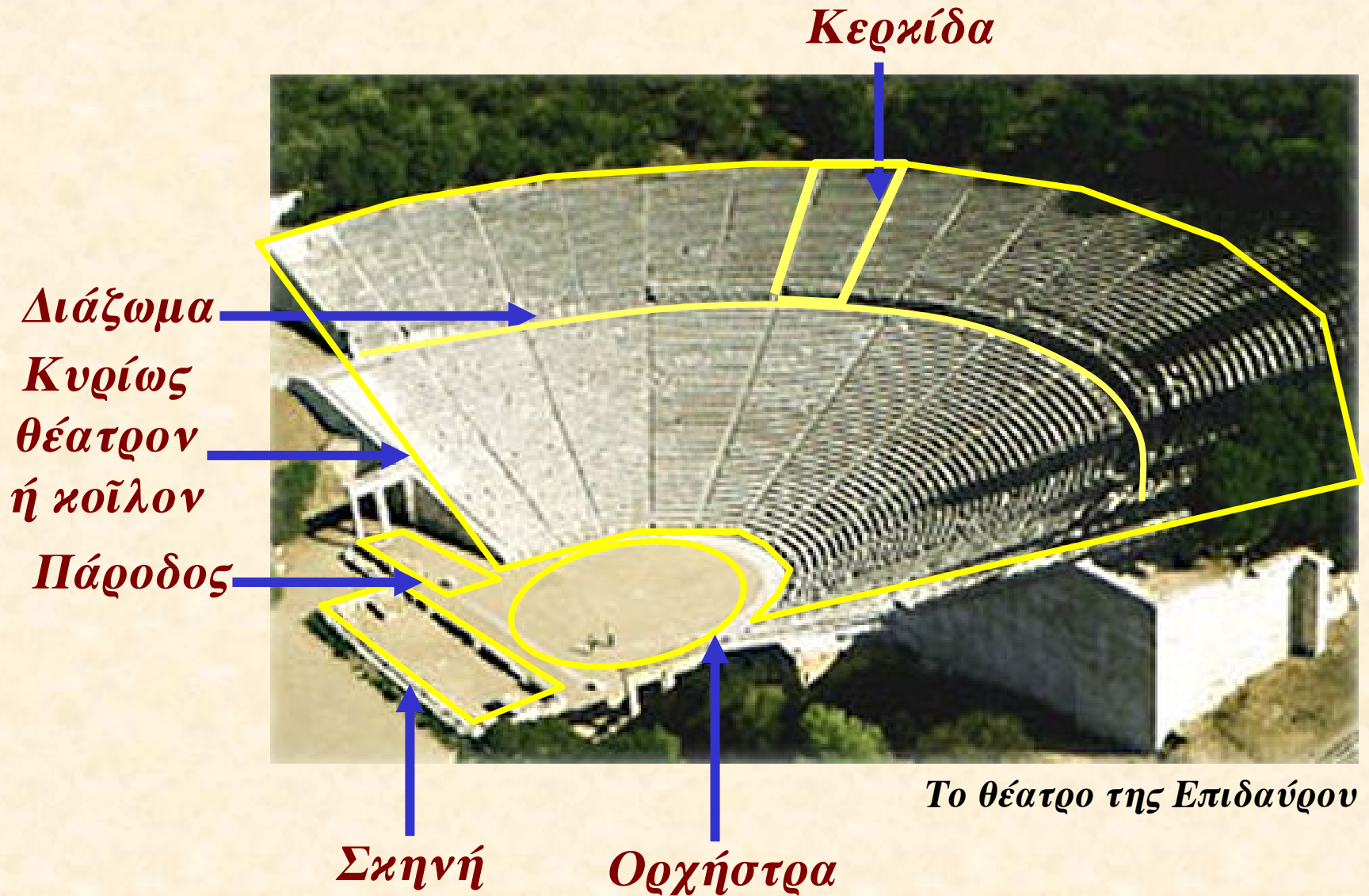
Ἡρωας

Σύγκρουση με
υπέρτερες δυνάμεις
(μοίρα, θεϊκή βούληση).

Ανάδειξη ηθικού
μεγαλείου.

Μετάβαση από την
άγνοια στη γνώση.
Λύτρωση ή συντριβή.
Κάθαρση.

Το θεατρικό οικοδόμημα

Οι δραματικοί αγώνες

Στην Αθήνα διεξαγόταν στο θέατρο του Διονύσου, στη νότια πλευρά της Ακρόπολης, όπου διαμορφώθηκε ο χώρος. Αρχικά οι κερκίδες ήταν ξύλινες, αργότερα λίθινες.

Παρουσίαση νέων έργων και βράβευση των καλύτερων.

Υπεύθυνος της διοργάνωσης ο επώνυμος άρχων.

Επέλεγε έργα, υποκριτές και χορηγούς (εύπορους πολίτες για χρηματοδότηση).

Οι συντελεστές της παράστασης

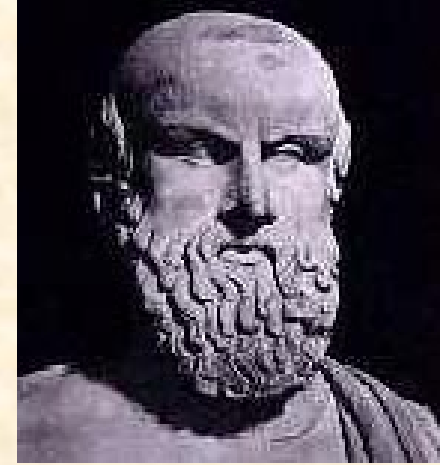
Ποιητής: Βασικότερος συντελεστής με πολλαπλούς ρόλους: συγγραφέας, σκηνοθέτης, μουσικοσυνθέτης, χορογράφος, σκηνογράφος.

Υποκριτές: Μεγαλοπρεπής εμφάνιση με σχετική ένδυση και υπόδηση. Χρήση προσωπείων. Υποκριτική βασισμένη στη φωνή και τις κινήσεις.

Χορός: Τραγούδι και χορός - χορευτικές κινήσεις. Συνδιαλέγεται με τους ήρωες μέσω του 'κορυφαίου'.

Κοινό: Μαζική η προσέλευση και ενεργητική η συμμετοχή. 'Ραβδούχοι' για την τήρηση της τάξης.

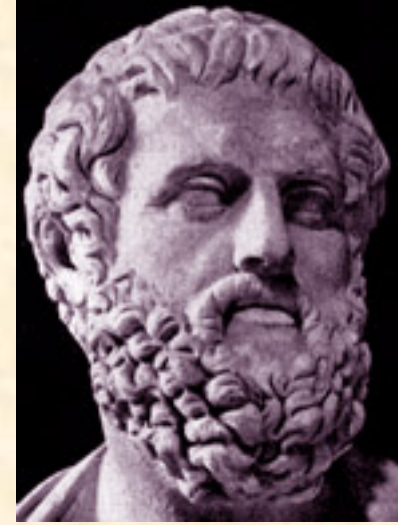
Οι μεγάλοι τραγικοί: Αισχύλος

Γεννήθηκε στην Ελευσίνα το 525 π.Χ. και έλαβε μέρος στους περσικούς πολέμους.

Χαρακτηριστικά: Βαθιά θρησκευτικότητα, φιλοσοφική σκέψη, φιλοπατρία. Κέρδισε 13 πρώτες νίκες, χρησιμοποίησε και δεύτερο ηθοποιό. Οι ήρωές του συχνά συντρίβονται από ανώτερες δυνάμεις. Εκπροσωπεί στην τραγωδία το ηρωικό πνεύμα της εποχής των περσικών πολέμων.

Οι μεγάλοι τραγικοί: Σοφοκλής

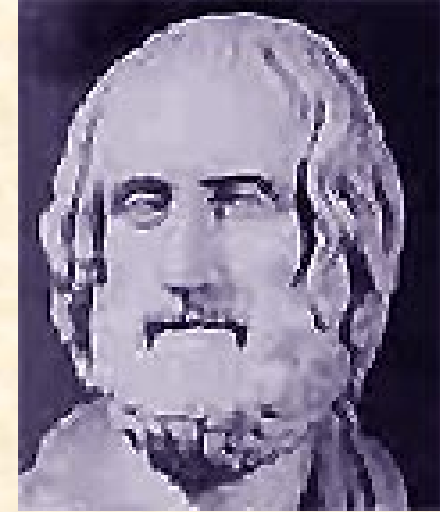
Γεννήθηκε στον Ίππιο Κολωνό της Αθήνας το 496 π.Χ. Έλαβε μέρος στις γιορτές για τη νίκη των Ελλήνων στη ναυμαχία της Σαλαμίνας.

Κέρδισε πάνω από 20 πρώτες νίκες, αύξησε τον αριθμό των ηθοποιών από 2 σε 3.

Έζησε τη μεγάλη πνευματική ακμή της Αθήνας. Το κύριο χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι η εξιδανίκευση των ηρώων του.

Ο Ξενοφών τον ονομάζει «τὸν τελειότατον τῶν τραγικῶν», γιατί έφτασε την τραγωδία στην τελειότητα.

Οι μεγάλοι τραγικοί: Ευριπίδης

Γεννήθηκε στην Σαλαμίνα το 485 π.Χ. Εισάγει στην τραγωδία το κριτικό πνεύμα.

Χαρακτηριστικά: Πραγμάτευση ηθικών - πολιτικών προβλημάτων του καιρού του. Ανάλυση ανθρώπινων παθών, κριτική και αμφισβήτηση της παράδοσης και των θεσμών. Ρεαλιστική απόδοση χαρακτήρων. Για το λόγο αυτό ονομάστηκε **«ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος»**.

Καινοτομίες: Μακροί πρόλογοι, «από μηχανής θεός», περιορισμός των λυρικών μερών, αύξηση μονωδιών με επίδραση από ανατολίτικα στοιχεία στο μέλος και το ρυθμό.